

ปัจจัยทำนายนการเผชิญความเครียดของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ

ดรรชนี ปานดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มกราคม 2549

ISBN 974-502-679-4

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ดารารัตน์ ปานดี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยบูรพา
ได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา คุณทองเกียรติ)
..... กรรมการ
(ดร. เขมรดี มาสิงบุญ)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วริยา วชิราวัฒน์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา คุณทองเกียรติ)
..... กรรมการ
(ดร. เขมรดี มาสิงบุญ)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วริยา วชิราวัฒน์)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สายพิน เกษมกิจวัฒนา)
..... กรรมการ
(ดร. ประชา อึ้ง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่...A...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. 254๕

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.วัลภา คุณทรงเกียรติ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.เขมวรัตน์ มาสิงบุญ ผศ.ดร.วริยา วชิราวัฒน์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สายพิณ เกษมกิจวัฒนา และคณะกรรมการสอบปากเปล่าที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านดังนี้คือ ผศ.ทิพพาพร ตั้งอำนวย ดร.ภรภัทร เสงอุตมทรัพย์ ดร.ศุภร วงศ์วิญญู นางสมรัตน์ ภาคิษฐ์ นางยุพันธ์ จันทร์ ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามรวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์ หัวหน้าหอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุ และเจ้าหน้าที่แผนกศัลยกรรมอุบัติเหตุทุกท่านที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะทุกท่านที่ได้ช่วยให้ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งทุกข้อมูลที่ได้รับนั้นเป็นประโยชน์และไม่อาจประเมินค่าได้

ขอขอบพระคุณ ดร.สุภาภรณ์ ดั่งแสง และอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ให้ความรู้ ความเข้าใจในวิชาการด้านต่าง ๆ และทำให้ผู้วิจัยสามารถทำวิจัยได้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่อ้อและน้องออนและเอิร์น คุณสกล อยู่เจริญ และครอบครัว ตลอดจนทั้งเพื่อน ๆ รุ่นพี่รุ่นน้องในสาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ และเพื่อนร่วมหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้ให้กำลังใจและความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ที่สนับสนุนทุนเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ดารารัตน์ ปานดี

46910188: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้ใหญ่; พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คำสำคัญ: ความเครียด/ การเผชิญความเครียด/ สมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ

ดรรชนี ปานดี: ปัจจัยทำนายการเผชิญความเครียดของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ (PREDICTORS OF COPING STRATEGIES AMONG FAMILY MEMBERS OF PATIENTS WITH HEAD INJURY) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: วัลภา คุณทองเกียรติ, พย.ด., เขมารตี มาสิงบุญ, D.S.N., วริยา วชิราวัฒน์, พย.ด. 126 หน้า. ปี พ.ศ. 2548.

ISBN 974-502-679-4

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยทำนายการเผชิญความเครียดของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ โดยศึกษาสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำนวน 160 ราย ที่ได้เข้ารับการรักษาระบาดกัลยกรรมอุบัติเหตุ โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จ.นครสวรรค์ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความเครียดของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ แบบสอบถามการเผชิญความเครียด และแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดและ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง ให้การเผชิญความเครียดทั้งด้านการจัดการกับปัญหา การจัดการกับอารมณ์ และการจัดการแก้ปัญหาทางอ้อมร่วมกัน โดยใช้วิธีการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับปัญหา มากที่สุด และพบว่า 1) อายุเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถทำนายได้ ร้อยละ 4.1 ($p < .01$) 2) ปัจจัยด้านความรุนแรงของการบาดเจ็บที่ศีรษะร่วมกับการสนับสนุนทางสังคม สามารถทำนายการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับปัญหาทางอ้อมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถร่วมทำนายได้ร้อยละ 9.2 ($p < .01$)

ผลงานวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้การวางแผนการพยาบาล เพื่อลดความเครียดและส่งเสริมการเผชิญความเครียดของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

46910188: MAJOR: ADULT NURSING; M.N.S. (ADULT NURSING)

KEYWORDS: STRESS/ COPING/ FAMILY MEMBER WITH HEAD INJURY

DARARAT PANDEE: PREDICTORS OF COPING STRATEGIES AMONG
FAMILY MEMBERS OF PATIENTS WITH HEAD INJURY. THESIS ADVISORS: WANLAPA
KUNSONGKEIT, Ph.D., KHEMARADEE MASINGBOON, D.S.N., WARIYA WACHIRAWAT,
D.N.S. 126 P. 2005. ISBN 974-502-679-4

The purpose of this study was to examine predictors of coping strategies among family members of patients with head injury. The sample consisted of 160 family members of patients with head injury from the traumatic department, Sawanpracharak Hospital in Nakhonsawan. Data were collected from interviewing using the Demographic Data Record Form, the Stress Appraisal Questionnaire (SAQ), the Social Support Questionnaire and the Revised Jalowiec Coping Scale. Descriptive statistics, Pearson's correlation and Stepwise Multiple Regression Analysis were employed to analyze the data.

The results of this study were: the family members of patients with head injury appraised a high level of stress and a high level of social support. Coping strategies which the family members of patients with head injury used were confrontative, emotive, and palliative strategies. The strategies of coping which the samples used from the highest to the lowest were confrontative, palliative and emotive strategies. Factors that could predict coping were: 1) age could predict emotive coping at the level of 4.1 % ($p < .01$) 2) severity of head injury and social support could predict palliative coping at the level of 9.2 % ($p < .01$).

The findings could be used as the guidelines for nursing intervention to provide support and advice to alleviate stress as well as to encourage family members of patients with head injury to use appropriate coping strategies.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
การบาดเจ็บที่ศีรษะ.....	13
ผลกระทบการบาดเจ็บที่ศีรษะต่อผู้ป่วยและครอบครัว.....	15
แนวคิดของความเครียด.....	19
แนวคิดของการเผชิญความเครียด.....	24
ความเครียดและวิธีการเผชิญความเครียดของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ.....	33
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเผชิญความเครียดของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	54
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
สรุปผลการวิจัย.....	71
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	83
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก.....	100
ภาคผนวก ข.....	102
ภาคผนวก ค.....	110
ภาคผนวก ง.....	118
ภาคผนวก จ.....	123
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	126

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ($n = 160$).....	59
2	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมาชิกในครอบครัว ผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ($n = 160$).....	61
3	ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับ ความเครียดของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ ($n = 160$).....	63
4	ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวนและร้อยละจำแนกตาม การสนับสนุนทางสังคมรายด้านของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ ($n = 160$).....	64
5	ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเผชิญความเครียดรายด้าน และค่าร้อยละจำแนกตามวิธีการเผชิญความเครียดรายด้านที่กลุ่มตัวอย่างใช้ มากที่สุด ($n = 160$).....	65
6	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยแสดงในรูปตารางแมตริกสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix).....	66
7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อหาปัจจัย ทำนายการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์.....	68
8	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อหาปัจจัย ทำนายการเผชิญความเครียดด้านการแก้ปัญหาทางอารมณ์.....	69

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
-----------------------------	----

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University